

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра банківської справи

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
за Освітньо – професійною програмою
«Міжнародний банківський бізнес»
на тему:
«Макропруденційний аналіз банківського сектору економіки України»

Виконав: студент 4 курсу, групи 1
Факультету фінансів та банківської справи

Камбур М.В.

Керівник: Завідуюча кафедрою, д.е.н., професор

Жердецька Л.В.

ОДЕСА - 2021 року

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Глобалізація економік створює можливості і ризики, але в цьому новому глобальному середовищі, на думку Міжнародного валютного фонду, що стійкість банківських і фінансових систем повинна викликати занепокоєння у всьому світі. Банківські проблеми, з якими зіткнулися країни-члени Фонду в останні роки, вплинули не тільки на них окремо: банківські проблеми, з якими зіткнулися країни-члени Фонду в останні роки, торкнулися не тільки окремі країни: світова економіка і міжнародна фінансова система також постраждали від дорогих фінансових криз.

Для ефективного попередження, пом'якшення та запобігання системних ризиків і зміцнення стійкості фінансової системи до потенційних потрясінь в останні роки були зроблені значні зусилля по створенню ефективної системи макропруденційних політики (МПП). Цей процес багато в чому був обумовлений значними економічними і соціальними витратами кризових епізодів і визнанням недоліків сучасної нормативно-правової бази, яка виявилася недостатньою для запобігання подібних подій.

Незважаючи на стрімке зростання популярності теми і збільшення кількості наукових робіт, прямо або побічно присвячених МПП, широка громадськість все ще має нечітке уявлення про цю тему і пов'язаних з нею поняттях, таких як фінансова стабільність і системні ризики. Почасти це пояснюється тим, що це надзвичайно складні поняття, які поки не мають єдиного визначення, незважаючи на значний прогрес, досягнутий в останні роки. Даний огляд заснований на узагальненні знань, отриманих в наукових роботах, присвячених МПП і фінансової стабільності в теорії і на практиці, і його основна мета - підвищити рівень обізнаності про важливість МПП і підтримки фінансової стабільності системи. Особлива увага приділяється поясненню основних етапів макропруденційних циклу, взаємозв'язку між МРП і іншими видами економічної політики, а також витрат і вигоди макропруденційних регулювання. Тому дослідження макропруденційної політики, її інструментарію та практики імплементації набувають найбільшої актуальності та потребують глибокого дослідження.

На сьогоднішній день існує значна кількість наукових праць, зорієнтованих на питаннях вибудовування ефективного дизайну і застосування інструментарію макропруденційної політики, а також на взаємозв'язках між макропруденційною та іншими політиками у сфері регулювання фінансових ринків. Вагомий внесок у дослідженні макропруденційного аналізу внесли науковці Міжнародного Валютного Фонду, фахівці центральних банків країн світу. Серед вітчизняних вчених, які досліджують поняття макропруденційної політики та аналізу варто відмітити роботи В. Козюка, Р. Корнилюка, С. Кудіна, М. Макаренко, В. Міщенко, О. Полікарпової, Л. Примосткита та інших.

Метою кваліфікаційної роботи полягає в обґрунтуванні науково-методичних підходів до здійснення макропруденційного аналізу банківського сектору економіки України.

Для досягнення поставленої мети дослідження є необхідним виконання наступних завдань:

- визначити сутність макропруденційної політики та її складові;

- дослідити науково-методичні засади макропруденційної політики;
- провести аналіз ризику кредитної експансії;
- провести аналіз ліквідності банківської системи України та визначити наявність або відсутність дисбалансів;
- провести аналіз концентрації банківського сектору в Україні;
- сформулювати оцінку показників, що характеризують загальноекономічний стан та фінансову стабільність банківської системи;
- визначити вплив макроекономічних показників на рівень достатності та прибутковості капіталу банків.

Об'єктом дослідження є оцінка макропруденційної політики для забезпечення фінансової стабільності.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні засади використання макропруденційної політики для забезпечення фінансової стабільності

У процесі написання роботи використовувалися як загальнонаукові, так і спеціальні методи пізнання: аналізу та синтезу - для визначення сутності макропруденційної політики; графічний метод та метод побудови аналітичних таблиць – для наочного зображення результатів макропруденційного аналізу банківської системи.

Інформаційну базу дослідження становлять монографії і наукові роботи українських та іноземних вчених-економістів, нормативно-правові акти, що складають українське законодавство, до яких входять закони України, інструкції та постанови Національного банку України, документи Базельського комітету та Міжнародного Валютного фонду, тощо, використовуються дані статистичні та аналітичні дані Національного банку України, а також дані Світового банку та Міжнародного Валютного фонду.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг становить 84 сторінки. Робота містить 3 таблиць та 25 рисунків; 1 додаток на 2 сторінках. Список використаних джерел включає 73 найменувань на 7 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «**НАУКОВІ ЗАСАДИ МАКРОПРУДЕНЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ТА АНАЛІЗУ**» Виокремлено основні шляхи розвитку макропруденційної політики. У своїй Вашингтонській «Декларації саміту про фінансові ринки та світову економіку» 15 листопада 2008 року «Велика двадцятка» G20 ініціювала капітальний ремонт «реформ, які [посилили] фінансові ринки та регуляторні режими, щоб уникнути майбутніх криз» та підкреслили важливість макропруденційних політики щодо цього.

Прелставлено походження терміну «макропруденційний» - по неопублікованим документам, підготовленим в кінці 1970-х років Банком Міжнародних Розрахунків і Банком Англії. У цей період цей термін в цілому позначав системну спрямованість регулювання і нагляду, пов'язану з макроекономікою. Публічні посилання на макропруденційних політику з'явилися тільки в 1980-х роках. У 1986 р БМР обговорював її як політику,

спрямовану на підтримку безпеки і надійність фінансової системи в цілому, а також механізму платежів.

Визначено науково-методичні засади макропруденційного аналізу. Міжнародна фінансова криза, в силу своїх надзвичайно серйозних наслідків, висвітлила нагальну потребу макропруденційних політики, яка покликана підтримувати всю фінансову систему і знижувати існуючі ризики. Огляд літератури свідчить про тенденцію проціклічності фінансової системи.

Проаналізовано набір показників, які виявили МВФ за допомогою спостережень за фінансовим сектором.

У другому розділі **«МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ЗДІЙСНЕННЯ МАКРОПРУДЕНЦІЙНОГО АНАЛІЗУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ»** визначено поняття кредитної експансії. Продуктивне використання кредитного зростання призведе до збільшення витрат, інвестицій, створення робочих місць, тощо. Поки важливі сектори економіки підтримують свою здатність погашати свій борг, ми можемо просто очікувати висхідної спіралі процвітання. Таке інтенсивне розширення розширення кредитних операцій в країні та на міжнародному рівні в умовах економічного спаду, коли необхідно активізувати кон'юнктуру ринку, розширити обсяги виробництва, збільшити зайнятість населення тощо визначається кредитною експансією.

Розглянуто нормативи ліквідності в Україні. До недавнього часу ліквідність банків регулювалася за допомогою відповідних нормативів. Нормативи ліквідності (liquidity ratios) – економічні нормативи, які встановлює Національний банк України з метою контролю за станом ліквідності банків: миттєвої ліквідності (Н4), поточної ліквідності (Н5) та короткострокової ліквідності (Н6). Національний банк у зв'язку із переходом банків до розрахунку коефіцієнта покриття ліквідністю (LCR) скасовує економічні нормативи миттєвої ліквідності (Н4) та поточної ліквідності (Н5) з 2 вересня 2019 року.

Представлено способи рцінки концентрації банківського сектору в Україні. Загальним показником оцінювання рівня концентрації, а відповідно – монополізації ринку є індекс концентрації. Індекс Херфіндаля-Хіршмана чутливий до нерівномірності розподілу ринкових часток та нечутливий до змін кількості банків у галузі з великою кількістю банків і до впливу малих банків. Зазначені властивості визначають придатність до практичного використання індексу в сучасних умовах розвитку вітчизняної банківської системи. Указаний показник (ССІ) дорівнює одиниці у випадку монополії та буде тим вищий за частку домінуючого банку, чим більша кількість банків у галузі.

У третьому розділі **«ОБГРУНТВАННЯ ВПЛИВУ МАКРОЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ НА РІВЕНЬ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ БАНКІВ»** У розділі проведено оцінку наявності впливу окремих макроекономічних показників (динаміки ВВП та інфляції) на фінансову стабільність банківської системи в 2017 рр. Для цього проаналізовано наявність їхнього впливу на показник віддачі активів банків, рівень непрацюючих кредитів, коефіцієнт концентрації та коефіцієнт достатності капіталу.

За результатами аналізу виявлено наявність позитивного впливу динаміки ВВП на фінансову стабільність банківського сектора економіки в 2017 році. На цій основі зроблено висновок, що банківський та реальний сектори економіки нерівномірно відновлюють позитивні результати.

Встановлено, що вплив інфляції найкраще описується параболою – помірні темпи інфляції свідчать про економічне зростання та позитивно впливають і на банківський сектор, проте при значному підвищенні рівня цін позитивний вплив нівелюється, а висока інфляція спричиняє й погіршення фінансової стабільності банків.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі на здобуття освітнього ступеня бакалавра наведено теоретичне узагальнення і вирішення завдань, які полягають у визначенні теоретико-методичних засад та розробка практичних рекомендацій щодо макропруденційної політики.

За результатами виконаної кваліфікаційної роботи зроблено такі висновки:

Визначено сутність поняття «макропруденційний», проаналізовано ряд класифікацій інструментів макропруденційної політики та їх вплив на формування банківської діяльності.

Проаналізовано набір показників, які виявили МВФ за допомогою спостережень за фінансовим сектором. Показники поточного стану фінансового у першу чергу визначаються сукупними показниками стану стабільності окремих фінансових установ. Одна з широко використовуваних основ для аналізу стабільності окремих фінансових установ є так звана CAMELS, що включає в себе аналіз шести груп показників, що відображають стан стабільності фінансових установ.

Визначено науково-методичні засади макропруденційного аналізу. Міжнародна фінансова криза, в силу своїх надзвичайно серйозних наслідків, висвітлила нагальну потребу макропруденційних політики, яка покликана підтримувати всю фінансову систему і знижувати існуючі ризики. Огляд літератури свідчить про тенденцію проціклічності фінансової системи.

Визначено поняття кредитної експансії. Продуктивне використання кредитного зростання призведе до збільшення витрат, інвестицій, створення робочих місць, тощо. Поки важливі сектори економіки підтримують свою здатність погашати свій борг, ми можемо просто очікувати висхідної спіралі процвітання. Таке інтенсивне розширення розширення кредитних операцій в країні та на міжнародному рівні в умовах економічного спаду, коли необхідно активізувати кон'юнктуру ринку, розширити обсяги виробництва, збільшити зайнятість населення тощо визначається кредитною експансією.

Розглянуто нормативи ліквідності в Україні. До недавнього часу ліквідність банків регулювалася за допомогою відповідних нормативів. Нормативи ліквідності (liquidity ratios) – економічні нормативи, які встановлює Національний банк України з метою контролю за станом ліквідності банків: миттєвої ліквідності (Н4), поточної ліквідності (Н5) та короткострокової ліквідності (Н6). Національний банк у зв'язку із переходом банків до розрахунку коефіцієнта покриття ліквідністю (LCR) скасовує економічні нормативи миттєвої ліквідності (Н4) та поточної ліквідності (Н5) з 2 вересня 2019 року.

Представлено способи рцінки концентрації банківського сектору в Україні. Загальним показником оцінювання рівня концентрації, а відповідно – монополізації ринку є індекс концентрації. Індекс Херфіндаля-Хіршмана чутливий до нерівномірності розподілу ринкових часток та нечутливий до змін кількості банків у галузі з великою кількістю банків і до впливу малих банків. Зазначені властивості визначають придатність до практичного використання індексу в сучасних умовах розвитку вітчизняної банківської системи. Указаний

показник (ССІ) дорівнює одиниці у випадку монополії та буде тим вищий за частку домінуючого банку, чим більша кількість банків у галузі.

Оцінивши джерела системного ризику банківського сектору економіки України можна зробити такі узагальнення. По-перше, надмірна кредитної експансії в цілому на сьогоднішній день не є джерелом системного ризику, за виключенням сегменту споживчого кредитування, за яким Національний банк України запроваджує підвищені ваги ризику в якості інструменту макропруденційної політики. По-друге, дисбаланси ліквідності також не є суттєвою загрозою для фінансової стабільності, особливо урахувавши запровадження в практику регулювання показника NSFR. По-третє, концентрація експозицій та спотворені стимули є потенційним джерелом системного ризику; це потребує додаткової уваги до питань координації макропруденційної, мікропруденційної політик та політики у сфері регулювання конкуренції.

За результатами аналізу макроекономічних показників та показників стабільності банків виявлено наявність позитивного впливу динаміки ВВП на фінансову стабільність банківського сектора економіки в 2017 році. На цій основі зроблено висновок, що банківський та реальний сектори економіки нерівномірно відновлюють позитивні результати.

Встановлено, що вплив інфляції найкраще описується параболою – помірні темпи інфляції свідчать про економічне зростання та позитивно впливають і на банківський сектор, проте при значному підвищенні рівня цін позитивний вплив нівелюється, а висока інфляція спричиняє й погіршення фінансової стабільності банків.